

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

УДК 341.32:341.36

DOI 10.30970/vir.2019.47.0.10395

ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕРМІНА «ГІБРИДНА ВІЙНА» ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ (З ПОЗИЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА)

Віталій Гутник

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000, тел. (032) 239-47-10,
e-mail: vitalik_gutnik@ukr.net*

З позиції міжнародного права досліджено доцільність використання терміна «гібридна війна» для кваліфікації збройної агресії Російської Федерації проти України. Проаналізовано міжнародно-правову доктрину та норми міжнародного права, які стосуються предмета дослідження.

Наголошено, що збройні конфлікти, відповідно до норм міжнародного права, традиційно поділяють на міжнародні та неміжнародні. Такий поділ містить ідеальні конструкції, адже жоден збройний конфлікт не може бути виключно міжнародним чи неміжнародним, не містити «політичні війни», «інформаційні війни» та пропаганду, колабораціонізм тощо, тобто усе те, що часто вкладають у поняття «гібридна війна».

Також наголошено, що для характеристики збройної агресії Російської Федерації проти України найприйнятнішим є застосування терміна «міжнародний збройний конфлікт», який застосовують щодо такої агресії Генеральна Асамблея ООН, Парламентська Асамблея Рада Європи, Парламентська Асамблея Організації з безпеки та співробітництва в Європі, а також Офіс Прокурора Міжнародного кримінального суду.

Зазначено, що застосування терміна «гібридна війна» зміщує акцент від збройної агресії Російської Федерації (міжнародного збройного конфлікту) до зовсім невизначеної з боку норм міжнародного права концепції «гібридна війна». Це можуть використати для відступу від концепції міжнародного збройного конфлікту між РФ та Україною, зокрема, й як поступовий перехід до концепції неміжнародного збройного конфлікту, з усіма похідними негативними наслідками, у тому числі нівелюванням відповідальності Російської Федерації та її вищих посадових осіб.

Ключові слова: гібридна війна; збройний конфлікт; агресія; воєнні злочини; Міжнародний кримінальний суд.

Постановка проблеми. Збройні конфлікти супроводжують розвиток людської цивілізації протягом усієї її історії. Сьогодні складно підрахувати кількість людських життів, яку такі війни забрали, і яким могло бути наше суспільство без таких конфліктів.

Війни змушують переосмислити не тільки людські цінності, а й цінності, на базі яких повинні функціонувати держава, а також світове співтовариство загалом. Саме тому кожен новий щабель в еволюційному розвитку міжнародного права пов'язаний з існуючими кризами світового масштабу та бажанням держав переглянути «правила гри» на міжнародній арені для їхнього запобігання у майбутньому.

Питання збройних конфліктів особливо актуальне в Україні, де уже шостий рік триває збройна агресія Російської Федерації. Доволі часто у науковій доктрині для позначення такої агресії застосовують термін «гібридна війна». Однак виникає питання доцільності застосування цього терміна з точки зору норм міжнародного права та міжнародно-правової доктрини.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання кваліфікації збройних конфліктів загалом та збройної агресії Російської Федерації проти України зокрема, були предметом дослідження М. В. Буроменського, С. Віте, О. В. Задорожного, В. М. Лисика, В. М. Репецького, Д. Флека та багатьох інших. Проте у міжнародно-правовій науці відсутні дослідження доцільності та можливих негативних наслідків застосування терміна «гібридна війна» для кваліфікації збройної агресії Російської Федерації проти України.

Метою статті є встановлення доцільності застосування терміна «гібридна війна» для кваліфікації збройної агресії Російської Федерації проти України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Договірні норми міжнародного права не дають визначення збройного конфлікту. Проте Міжнародний кримінальний трибунал щодо колишньої Югославії у справі Д. Тадича наголосив, що збройний конфлікт існує завжди, коли відбувається застосування збройної сили між державами або тривале збройне протистояння між державою та організованими збройними групами або між такими угрупованнями в державі [16, п. 70]. Зазвичай, збройні конфлікти за нормами міжнародного права поділяють на два види: міжнародні та неміжнародні. Розмежування між ними проводять за тим критерієм, що міжнародним збройним конфліктом є збройна боротьба між державами, а неміжнародним – збройна боротьба між державою й антиурядовими військовими формуваннями або між такими військовими формуваннями [6, с. 362].

У доктрині міжнародного права та міжнародних відносин іноді вирізняють й інші види збройних конфліктів: інтернаціоналізовані, змішані, гібридні і т. д.

Як наголошує Д. Флек, «інтернаціоналізувати збройний конфлікт буде інтервенція держав шляхом підтримки опозиційних збройних груп на території іншої держави, за умови, що така держава сама проводить військові операції або здійснює контроль над операціями, виконуваними опозиційними угрупованнями» [11, с. 582]. При цьому до такого збройного конфлікту повною

мірою застосовують норми міжнародного гуманітарного права, передбачені для міжнародного збройного конфлікту [11, с. 582].

Під змішаними збройними конфліктами розуміють конфлікти, які поєднують у собі, з одного боку міжнародні, а з іншого боку – неміжнародні збройні конфлікти [26, с. 333]. У таких конфліктах можна чітко визначити, в яких випадках виникає міжнародний, а в яких – неміжнародний збройний конфлікт. У змішаних збройних конфліктах, на думку С. Віте, залежно від конфігурації залучених сторін, бойові дії можуть відбуватись: між збройними силами територіальної держави (держави, на території якої розгорнувся збройний конфлікт) та держави, що здійснює інтервенцію; між державами, що здійснюють інтервенцію та беруть участь у бойових діях з обох боків лінії фронту; між урядовими силами (територіальної держави або третьої держави) та неурядовими збройними групами; тільки між збройними групами [27, с. 85–86].

Поняття «гібридна війна» у міжнародно-правовій доктрині застосовують зрідка. Не містять поняття гібридної війни й норми міжнародного права. Власне поняття «гібридна війна» спершу було виключно військово-політичним. Як стверджують В. В. Власюк та Я. В. Карман, автором поняття «гібридна війна» є Френк Г. Хоффман, колишній офіцер морської піхоти та науковий співробітник міністерства оборони США [2, с. 227]. Зокрема, Ф. Г. Хоффман, характеризуючи гібридні війни, головним чином звертає увагу на методи таких війн. Зокрема, на його думку, гібридні війни поєднують у собі регулярні та нерегулярні збройні сили, державних та недержавних акторів; фінансування антиурядових сил з боку держави, яка не вважає себе стороною конфлікту; залучення високотехнологічних видів зброї та терористичних атак тощо [12, с. 36–38]. Схоже визначає гібридні війни й С. Ікбаль, який стверджує, що у гібридних війнах застосовують політичні війни, конвенційні та неконвенційні військові дії, інформаційні та кібервійни, підтримку місцевих заворушень, масову пропаганду (у тім числі фейкові новини), втручання у закордонні вибори тощо [13, с. 6]. Гібридні війни й інші науковці розглядають як збройний конфлікт, що розгортається особливими методами [14, с. 50; 15, с. 178].

Однак, виникає питання доцільності застосування до сучасних збройних конфліктів терміна «гібридний» замість терміна «міжнародний»/«неміжнародний»? Видається, що поділ збройних конфліктів, який є класичним (міжнародні/неміжнародні), містить певні ідеальні конструкції. Адже складно собі уявити будь-який збройний конфлікт як виключно міжнародний чи неміжнародний, який водночас не містив би «політичні війни», інформаційні війни та пропаганду, часткову підтримку з боку місцевого населення у формі колаборантів тощо. Якщо пригадати Другу світову війну, то, виходячи з вищевказаного визначення гібридних воєн, цю війну, яка містила масову пропаганду [28], активне використання колаборантів [9] тощо також можна вважати гібридною. Безумовно, думки щодо віднесення Другої світової війни як «гібридної» є хибними.

Приклад Другої світової війни – один з прикладів, який підтверджує, що термін «гібридна» війна можна застосувати до будь-якого збройного конфлікту.

Далі, якщо цей термін можна застосувати до будь-якого збройного конфлікту й *a priori* усі збройні конфлікти є гібридними, то доцільність застосування терміна як такого втрачається, адже він не даватиме змоги виокремити одні збройні конфлікти від інших.

Повертаючись до збройної агресії РФ проти України, окрім зазначеного вище аргументу щодо недоцільності застосування терміна «гібридна війна», є й суто юридичні.

Щодо незаконності референдуму, який відбувся 16 березня 2014 року у АРК та Севастополі, територіальну цілісність України у межах міжнародно визнаних кордонів та окупацію АРК й окремих районів Донецької та Луганської областей Російською Федерацією, прийняті не тільки відповідні рішення органів влади України, а й низка рішень міжнародних організацій, зокрема, резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 27 березня 2014 року A/RES/68/262 «Територіальна цілісність України» [22], резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи від 10 квітня 2014 року № 1990 (2014) «Перегляд на суттєвих підставах попередньо схвалених повноважень російської делегації» [24], резолюція Парламентської Асамблеї ОБСЄ від 8 липня 2015 року «Про продовження вчинення чітких, грубих та непоправлених порушень зобов'язань ОБСЄ та міжнародних норм з боку Російської Федерації» [23] та багато інших [7].

Зокрема, у резолюції Генеральної Асамблеї ООН від 27 березня 2014 року A/RES/68/262 «Територіальна цілісність України» підтверджується суверенітет, політична незалежність, єдність і територіальна цілісність України в її міжнародно визнаних кордонах; підкреслюється, що референдум, проведений в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі 16 березня 2014 року, не маючи законної сили, не може бути основою для будь-якої зміни статусу Автономної Республіки Крим або міста Севастополя; всі держави, міжнародні організації та спеціалізовані установи закликаються не визнавати будь-яку зміну статусу Автономної Республіки Крим та міста Севастополя на основі вищезазначеного референдуму й утримуватися від будь-яких дій або кроків, які можна було б витлумачити як визнання будь-якого такого зміненого статусу [22]. Тобто у згаданій резолюції встановлено, що АРК та місто Севастополь є територією України.

У резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи від 10 квітня 2014 року № 1990 (2014) «Перегляд на суттєвих підставах попередньо схвалених повноважень російської делегації» наголошено, що «дії Російської Федерації, що призводять до анексії Криму, і зокрема військова окупація української території та загроза використання військової сили, визнання результатів незаконного так званого «референдуму» та подальшою анексією Криму Російською Федерацією, без сумніву, є серйозним порушенням міжнародного права» [24, п. 3].

Далі, уже сам факт того, що АРК та м. Севастополь *de jure* входять до території України і водночас ці території з березня 2014 року знаходяться під фактичним контролем Російської Федерації, означає, що вони окуповані останньою. Ч. 2 ст. 2 спільна до Женевських конвенцій про захист жертв війни

від 12 серпня 1949 року передбачає її застосування «до всіх випадків часткової або цілковитої окупації Високої Договірної Сторони, навіть якщо ця окупація не натрапляє на жодний збройний спротив». Як наслідок, згідно зі ст. 2 спільної для Женевських конвенцій про захист жертв війни від 12 серпня 1949 року, окупація Російською Федерацією Автономної Республіки Крим, що почалася у лютому–березні 2014 року, вимагає застосування у повному обсязі всіх чотирьох Женевських конвенцій 1949 року, й відтак, оскільки згадані конвенції застосовують виключно під час міжнародних збройних конфліктів, це означає наявність міжнародного збройного конфлікту між Російською Федерацією та Україною. Отож, як слушно зазначив О. В. Задорожній, «при окупації Криму РФ зобов'язана дотримуватися як міжнародних договорів у сфері прав людини, так і обов'язків держави-окупанта за міжнародним гуманітарним правом» [4, с. 514]. Відповідно, до деокупації Автономної Республіки Крим, між Російською Федерацією та Україною буде тривати міжнародний збройний конфлікт.

У резолюції Парламентської Асамблеї ОБСЄ від 8 липня 2015 «Про продовження вчинення чітких, грубих та непоправлених порушень зобов'язань ОБСЄ та міжнародних норм з боку Російської Федерації» не тільки констатовано окупацію АРК та м. Севастополя, а й наголошено, що «дії Російської Федерації в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, а також в деяких районах Донецької та Луганської областей України є актами збройної агресії проти України» [23, п. 21].

Отже, такі три авторитетні міжнародні організації, як ООН, Рада Європи та ОБСЄ, з початку окупації АРК, м. Севастополя та окремих районів Донецької та Луганської областей для характеристики дій РФ застосовують терміни «збройна агресія» та «окупація».

Водночас застосування терміна «гібридна війна» зміщує акцент від збройної агресії Російської Федерації (міжнародного збройного конфлікту), яка розпочалася у Криму і продовжується досі в зоні проведення Операції об'єднаних сил [3, с. 214], до зовсім невизначеної з боку норм міжнародного права концепції «гібридна війна». Застосування останньої концепції може бути використане для відступу від концепції міжнародного збройного конфлікту між РФ та Україною, зокрема, й як поступовий перехід до концепції неміжнародного збройного конфлікту, з усіма похідними наслідками, у тому числі нівелюванням відповідальності Російської Федерації та її вищих посадових осіб. Відтак визначальним необхідно залишити термін *міжнародний збройний конфлікт*, а не *гібридна війна*. Жоден збройний конфлікт не розпочинається без попередньої пропаганди та інформаційних воєн, а також вербування місцевого населення.

Наступний аргумент щодо недоцільності застосування концепції «гібридна війна» пов'язаний з відсутністю нормативного закріплення у міжнародних договорах концепції «гібридної війни», що створює проблеми щодо дотримання зобов'язань РФ за нормами міжнародного гуманітарного права, у тому числі пов'язаних з забороненими методами та засобами ведення війни, а також захистом жертв війни. Якщо стверджувати, що у нас не збройний конфлікт з Російською Федерацією, а «гібридна війна», тоді ми не зможемо вимагати від

останньої дотримуватися усіх вимог, які передбачено до держави-окупанта за Женевською конвенцією про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року, яка, на думку В. М. Репецького, покладає на Російську Федерацію зобов'язання забезпечувати населення окупованої території всіма належними гарантіями безпеки, прав людини й дотримання правопорядку [8, с. 370].

Відступ від концепції міжнародного збройного конфлікту може спричинити проблеми щодо відповідальності за недотримання РФ норм міжнародного права, у тому числі відповідальності вищих посадових осіб РФ перед *Міжнародним кримінальним судом* (МКС), юрисдикцію якого Україна визнала *ad hoc* у порядку, встановленому ст. 12 (3) Статуту МКС. Визнання юрисдикції шляхом подання відповідної заяви про це відбулося уже двічі. Перший раз наша держава прийняла юрисдикцію МКС у лютому–квітні 2014 року – щодо злочинів, вчинених під час мирних протестів в Україні у період з 21 листопада 2013 до 22 лютого 2014 року [10]. Вдруге Україна визнала юрисдикцію МКС щодо воєнних злочинів та злочинів проти людяності, що вчинені в Україні з 20 лютого 2014 р. [5]. До предметної юрисдикції МКС, відповідно до ч.1 ст. 5 Статуту МКС, входять: злочин геноциду, злочини проти людяності, воєнні злочини (вчинені як під час міжнародних, так і неміжнародних збройних конфліктів) та злочин агресії [25]. Жодної згадки про відповідальність за «гібридні війни» у Статуті МКС не передбачено.

Станом на 01 жовтня 2019 року, на підставі аналізу подій в Україні, під час яких вчинені міжнародні злочини та щодо яких й мало місце визнання юрисдикції МКС, опубліковано п'ять щорічних звітів Прокурора МКС щодо попереднього розслідування: за 2014 [17], 2015 [18], 2016 [19], 2017 [20] та 2018 рр. [21]. Варто звернути увагу, що у жодному з перелічених звітів не згадано про «гібридну війну» чи «гібридну агресію», натомість наголошено про існуючий міжнародний збройний конфлікт з РФ. Наприклад, у Звіті Прокурора МКС за 2018 рік звертають увагу, що «ситуація на території Криму та Севастополя складає міжнародний збройний конфлікт між Україною та Російською Федерацією, який розпочався не пізніше 26 лютого 2014 року» [21, п. 68], а щодо збройного конфлікту на сході України, що «прямі військові дії між відповідними збройними силами Російської Федерації та Україною свідчать про наявність міжнародного збройного конфлікту на сході України, який розпочався не пізніше 14 липня 2014 року...» [21, п. 72].

Наголосимо, що ні закони про особливий статус окупованих територій, ні амністія не можуть звільнити від відповідальності перед МКС тих осіб, які вчинили міжнародні злочини. Згідно з ч. 1 ст. 27 Статуту МКС, цей Статут «застосовується в рівній мірі до всіх осіб без будь-якого розрізнення на основі посадового становища. Зокрема, посадове становище як глави держави або уряду, члена уряду або парламенту, вибраного представника чи посадової особи уряду ні в якому разі не звільняє особу від кримінальної відповідальності згідно з цим Статутом і не є само по собі підставою для пом'якшення вироку».

Окрім того, щодо осіб, які вчинили міжнародні злочини, не застосовують жодних строків давності притягнення їх до відповідальності перед МКС. Отож ті особи рано чи пізно будуть покарані.

Звернемо увагу, що МКС користується доказами, які передають як сторони конфлікту, так будь-які особи. Отож досі актуальними є заклики М. В. Буроменського до належного збору доказів, який ще 2015 року наголошував, що якщо Україна не розпочне збирати докази про порушення законів та звичаїв війни, про збройну агресію Російської Федерації, то це зроблять за нас, але з іншого боку та з діаметрально протилежним забарвленням [1, с. 12].

Отже, підводячи підсумок виконаного дослідження щодо доцільності використання терміна «гібридна війна» для кваліфікації збройної агресії Російської Федерації проти України, доходимо таких **висновків**:

1. Збройні конфлікти, відповідно до договірних норм міжнародного права поділяють на дві групи: міжнародні та неміжнародні. Такий поділ збройних конфліктів є класичним, хоча й містить певні ідеальні конструкції, адже складно собі уявити будь-який збройний конфлікт як виключно міжнародний чи неміжнародний, який водночас не містив би «політичні війни», інформаційні війни та пропаганду, підтримку з боку місцевого населення у формі колаборантів тощо, тобто усе те, що часто вкладається у поняття «гібридна війна».

2. Щонайменше такі три авторитетні міжнародні організації, як ООН, Рада Європи, ОБСЄ, з початку окупації Автономної Республіки Крим, міста Севастополя та окремих районів Донецької та Луганської областей для характеристики дій РФ застосовують терміни «збройна агресія» та «окупація», що по суті є кваліфікацією збройного конфлікту як міжнародного.

Крім цього, окупацію Автономної Республіки Крим, міста Севастополя та збройну агресію Російської Федерації на сході України як міжнародний збройний конфлікт кваліфікує Офіс Прокурора Міжнародного кримінального суду, юрисдикцію *ad hoc* якого визнала Україна.

3. Термін «гібридна війна» не визначений нормами міжнародного права. Визначення гібридної війни у науці можна застосовувати до будь-якого збройного конфлікту. Отже, якщо цей термін можна застосовувати до будь-якого збройного конфлікту й *apriori* усі збройні конфлікти є гібридними, то доцільність застосування такого терміна втрачається, адже він не дає змоги виокремити одні збройні конфлікти від інших.

Застосування терміна «гібридна війна» зміщує акцент від збройної агресії Російської Федерації (міжнародного збройного конфлікту) до зовсім невизначеної з боку норм міжнародного права концепції «гібридна війна». Це можуть використати для відступу від концепції міжнародного збройного конфлікту між РФ та Україною, зокрема, й як поступовий перехід до концепції неміжнародного збройного конфлікту, з усіма похідними наслідками, у тому числі нівелюванням відповідальності Російської Федерації та її вищих посадових осіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Буроменський М. В.* Міжнародне гуманітарне право в умовах збройного конфлікту в зоні проведення антитерористичної операції на Сході України / Буроменський М. В. // Застосування норм міжнародного гуманітарного, національного кримінального та кримінального процесуального права в ході проведення антитерористичної операції на Сході України : матеріали міжкафедрального «круглого столу», 12 лютого 2015 р. / редкол.: О. І. Перепелиця (голов. ред.), С. С. Кучерина (заст. голов. ред.) та ін. – Харків, 2015. – С. 9–12.
2. *Власюк В. В.* Деякі основи поняття «гібридна війна» в міжнародному праві / Власюк В. В., Карман Я. В. // Право і громадянське суспільство. – 2015. – № 1. – С. 226–234.
3. *Гутник В. В.* Процесуальні права учасників міжнародних збройних конфліктів у міжнародних кримінальних судах : монографія / Гутник В. В. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 302 с.
4. *Задорожній О. В.* Анексія Криму – міжнародний злочин: монографія / О. В. Задорожній ; Укр. асоц. міжнар. права, Ін-т міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка, каф. міжнар. права. – Київ : К.І.С., 2015. – 576 с.
5. Заява Верховної Ради України «Про визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо скоєння злочинів проти людяності та воєнних злочинів вищими посадовими особами Російської Федерації та керівниками терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР», які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян», 4 лютого 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-19?lang=uk>.
6. Міжнародне публічне право : підручник / В. М. Репецький, В. М. Лисик, М. М. Микієвич, А. О. Андрусевич, О. В. Буткевич; ред.: В. М. Репецький; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – 2-ге вид., стер. – Київ : Знання, 2012. – 467 с.
7. Определение РФ как агрессора и оккупанта в официальных документах международных организаций [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://prof-eug.livejournal.com/718912.html?fbclid=IwAR0uvPnflLcr66pYOezYF9CzbfBF0fAyxnQtYjtlX0SoIpQVIVOSYqbDDz8>.
8. *Репецький В. М.* Застосування міжнародного гуманітарного права у збройному конфлікті України / / В. М. Репецький // Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія : Юридична. – 2015. – Вип. 2. – С. 368–373.
9. *Armstrong J. A.* Collaborationism in World War II: The Integral Nationalist Variant in Eastern Europe / *Armstrong J. A.* // *Journal of Modern History.* – 1968. – Vol. 40. – No. 3. – P. 396–410.
10. Declaration by Ukraine lodged under Article 12 (3) of the Rome Statute, 9 April 2014 [Electronic resource]. – Available at : http://icc-cpi.int/en_menus/icc/press%20and%20media/press%20releases/Documents/997/declarationRecognitionJurisdiction09-04-2014.pdf.
11. *Fleck D.* The Handbook of International Humanitarian Law / Dieter Fleck, Michael Bothe. Oxford University Press: Oxford, 2013. – 768 p.
12. *Hoffman F.* Hybrid Warfare and Challenges / Hoffman F. // *Small Wars Journal.* – 2009. – Issue 52. – P. 36–38.
13. *Iqbal S.* Hybrid Warfare and its Impact on Pakistan's Security / Iqbal S. // *Hybrid Warfare and its Impact on Pakistan's Security.* – 2018. – 132 p.
14. *Josan A.* Hybrid Wars in the Age of Asymmetric Conflicts / Josan A., Voicu C. // *Review of the Air Force Academy.* – 2015. – No. 1 (28). – P. 49–52.
15. *Lanoszka A.* Russian hybrid warfare and extended deterrence in eastern Europe / Lanoszka A. // *International Affairs.* – 2016. – Vol. 92. – Iss. 1. – P. 175–195.
16. Prosecutor v. Dusko Tadic a/k/a «DULE» (Case No. IT-94-1-T). Decision on the defence motion for interlocutory appeal on jurisdiction, 2 October 1995. Para.70 [Electronic resource]. – Available at : <http://www.icty.org/x/cases/tadic/acdec/en/51002.htm>.
17. Report on Preliminary Examination Activities 2014, 2 December 2014 [Electronic resource]. – Available at : <https://www.icc-cpi.int/iccdocs/otp/OTP-Pre-Exam-2014.pdf>.
18. Report on Preliminary Examination Activities 2015, 12 November 2015 [Electronic resource]. – Available at : <https://www.icc-cpi.int/iccdocs/otp/OTP-PE-rep-2015-Eng.pdf>.

19. Report on Preliminary Examination Activities 2016, 14 November 2016 [Electronic resource]. – Available at : https://www.icc-cpi.int/iccdocs/otp/161114-otp-rep-PE_ENG.pdf.
20. Report on Preliminary Examination Activities 2017, 4 December 2017 [Electronic resource]. – Available at : https://www.icc-cpi.int/itemsDocuments/2017-PE-rep/2017-otp-rep-PE_ENG.pdf.
21. Report on Preliminary Examination Activities 2018, 5 December 2018 [Electronic resource]. – Available at : <https://www.icc-cpi.int/itemsDocuments/181205-rep-otp-PE-ENG.pdf>.
22. Resolution adopted by the General Assembly on 27 March 2014 [without reference to a Main Committee (A/68/L.39 and Add.1)] 68/262. Territorial integrity of Ukraine [Electronic resource]. – Available at : <https://undocs.org/en/A/RES/68/262>.
23. Resolution of the OSCE Parliamentary Assembly on the Continuation Of Clear, Gross And Uncorrected violations of OSCE commitments and international norms by the Russian Federation [Electronic resource]. – Available at : <http://old.oscepa.org/meetings/annual-sessions/2015-helsinki-annual-session/2015-helsinki-final-declaration/2282-07>.
24. Resolution of the PACE 1990 (2014), 10 April 2014. Reconsideration on substantive grounds of the previously ratified credentials of the Russian delegation [Electronic resource]. – Available at : <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=20882&lang=en>.
25. Rome Statute of the International Criminal Court, 17 July 1998 [Electronic resource]. – Available at : http://legal.un.org/icc/statute/99_corr/cstatute.htm.
26. *Stewart J. G.* Towards a Single Definition of Armed Conflict in International Humanitarian Law: A Critique of Internationalized Armed Conflict / Stewart J. G. // *International Review of the Red Cross*. – 2003. – Vol. 85. – Iss. 850. – P. 313–350.
27. *Vite S.* Typology of armed conflicts in international humanitarian law: legal concepts and actual situations / Vite S. // *International Review of the Red Cross*. – 2009. – Vol. 91. – No. 873. – P. 85–86.
28. *Welch D.* World War II Propaganda: Analyzing the Art of Persuasion during Wartime / D. Welch. – Santa Barbara : ABC-CLIO, 2017. – 196 p.

Стаття надійшла до редколегії 30.08.2019

Прийнята до друку 10.09.2019

THE SUITABILITY OF USING THE TERM «HYBRID WAR» FOR THE QUALIFICATION OF THE ARMED AGGRESSION OF THE RUSSIAN FEDERATION AGAINST UKRAINE (FROM THE POSITION OF INTERNATIONAL LAW)

Vitalii Gutnyk

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000, tel. (032) 239-47-10,
e-mail: vitalik_gutnyk@ukr.net*

It is investigated from the standpoint of international law the feasibility of using the term «hybrid war» to qualify the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine. The international legal doctrine and norms of international law concerning the subject of the research are analyzed.

It is emphasized that, in accordance with norms of international law, armed conflicts have traditionally been divided into international and noninternational. The mentioned division contains ideal constructions, since no armed conflict can be exclusively international or non-international, the more so it does not contain «political wars», «information wars» and propaganda, collaboration, etc., that is all that is often included in the concept of «hybrid war».

It is emphasized that to characterize the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine, the most acceptable is the use of the term «international armed conflict», which is used by the UN General Assembly, the Parliamentary Assembly of the Council of Europe, the Parliamentary Assembly of the Organization for Security and Co-operation in Europe, and the Office of the Prosecutor of the International criminal court.

It is noted that the use of the term «hybrid war» shifts the focus from the armed aggression of the Russian Federation (international armed conflict) to the very vague concept of «hybrid war». This can be used to deviate from the concept of international armed conflict between the Russian Federation and Ukraine, and in particular as a gradual transition to the concept of non-international armed conflict, with all its negative consequences, including the questions of responsibility of the Russian Federation and its senior officials.

Key words: hybrid war; armed conflict; aggression; war crimes; International Criminal Court.